

יום הכיפורים לאדם החילוני

הצעות
לפעילות

טקסטים
ומדיה

משמעות
הומניסטית

מסורת מול אוטונומיה, התחלה חדשה וחשבון נפש

את התמונה המפורסמת הזאת "יהודים מתפללים ביום הכיפורים" צייר מאוריצינו גוטליב, צייר יהודי-פולני ב-1878. 150 השנה שחלפו מאז צויר הציור, בחלק גדול מהמקומות בארץ ובעולם עדיין כך נראה יום הכיפורים: תפילה בציבור (נפרדת לגברים ונשים), תענית, התכנסות, ספר תורה.

"אחה צם?", "אח צמה?" - ושאלים כולנו. גם החילונים והחילוניות. הצום הוא סימן ההיכר של יום הכיפורים, ובלעדיו נדמה כי אין משמעות ליום זה.

בעולם הקדום, בני האדם רצו לרצות את האל (או האלים), על מנת שישפיעו עליהם רוב טוב, או יימנעו מלהעניש אותם על מעשיהם הרעים. התענית (הכוללת ביהדות חמישה דברים: הימנעות מאוכל, הימנעות משתיה, הימנעות מנעילת נעלי עור, הימנעות מרחצה ובישום, הימנעות מיחסי מין) הייתה אחת הדרכים בהם האדם מסדר לאל שהוא וכנע לרצונו, ומשיל מעצמו את הנאות החיים, ואת הדברים המעניקים לו קיום ונוחות, ובכך חוזר להיות תלוי בחסדו של האל.

האדם החילוני, שאין בעולמו אל מצווה ומעניש, יכול לבחור בצום כדרך של חיבור למסורת היהודית, כדרך של שליטה עצמית ומסר לעצמי שאני שולט בגופי ולא הוא. בי, או כדרך של התכנסות להתבוננות עצמית וקהילתית.

על פי התפיסה המסורתית יום הכיפורים הוא יום ההכרעה בתקופה של ימי הרחמים והסליחות (מראשית חודש אלול אצל הספרדים ועד שמחת תורה. בתקופה זאת נידון העולם והאדם על ידי אלוהים לחסד או לעונש.

בעולמו של החילוני אין אל מצווה ומעניש, אין "ריבון עולם" שמכתיב לאדם את המוסר, ושופט אותו על מעשיו, אלא החברה האנושית היא המכוננת את עקרונות המוסר. את חלקם היא מעגנת בחוק, ובהתאם אדם נשפט על ידי מוסדות רשמיים על הפרת החוק. חלקם הם נורמות חברתיות, והסנקציות, אם קיימות, הן חברתיות.

בכל הנוגע לעקרונות מוסריים כלליים כמו "מה שעשוא עליך לא תעשה לחברך", או סובלנות, איכפתיות, נחיה, אקטיביזם - כל אלו מסורים בידי האדם, והוא זה שיבחן את עצמו ביחס אליהם.

מיקומו של יום הכיפורים בתחילת השנה החדשה, מאפשרת לאמץ מחוכו את הערך של חשבון נפש עם פתיחת שנה. כל אדם הומניסט ראוי שיבחן מידי פעם את מעשיו כפרט, ומעשיו כקהילה - איפה התקדמתי והתקדמו, איפה תרמתי ותרמנו, מה אפשר לעפר ביחסים שבין אדם לחברו: בחסד, נחיה, דאגה לסביבה, צדק ומוסר.

אמנם ניתן לעשות זאת כל השנה, אבל מתוך מודעות לאנושיותנו ופעילויותינו המרובות - טוב להקצות לכך יום.

יום כיפור חילוני - ד"ר
אורן יהי שלום, רב חילוני

מקורות והגות - אתר שיטים

יום כיפור חילוני במרכז עלמא
בתל אביב

ספרות ושירה - אתר שיטים

אוסף שירים מתפילת יום
הכיפורים - אשכנזי

דוגמא ליום כיפור חילוני
בקיבוץ כרמים

יה שמע אביוניך - פיוט מזרחי

זכרונות ילדות ממלחמת יום
הכיפורים

חדשות מהעבר - מלחמת יום
הכיפורים

פודקאסטים

פרק של "עושים היסטוריה" על יום כיפור המקראי

פרק של "שלושה שידועים" האמת על יום כיפור

פרק של "עושים היסטוריה" על מלחמת יום הכיפורים

ילדות ישראלית - שיחה על
הסליחה (וידאו)

גן , א-ב

לפעמים קשה לסלוח - בין
הצלצולים
חשבון נפש - בין הצלצולים

יסודי

מה אני יודעת על יום
הכיפורים - אתר קדמה
סליחה וחשבון נפש -
בינ"ה

על יסודי

טקס ערב יום כיפור
משפחתי-קהילתי

במשפחה
ובקהילה

